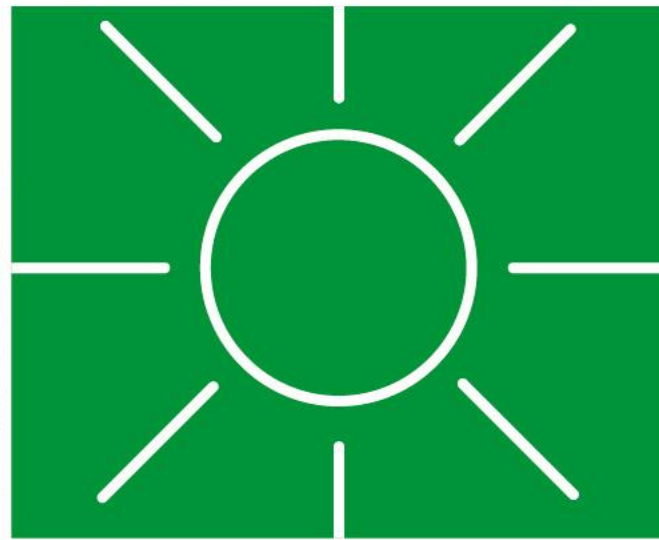




Kristiansand  
kommune





Kristiansand  
kommune



# Farmasøytens rolle i kommunehelsetjenesten

Elin Baldersheim Nilsen

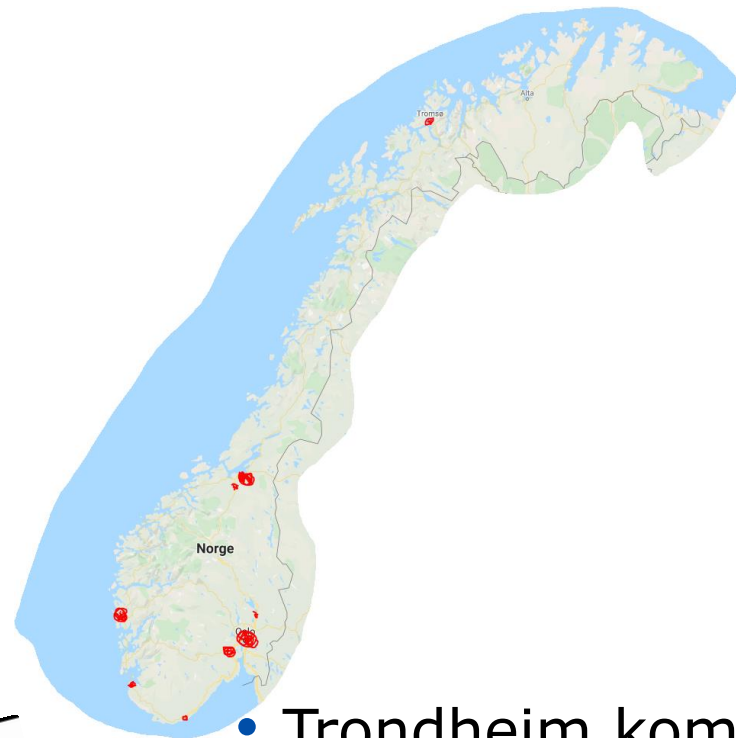
Kommunefarmasøyt

Kristiansand kommune

# Kommunefarmasi i Norge



Kristiansand  
kommune



Ledige stillinger Aktuelt Vitenskap og fag Video Send inn manus Kontakt oss

Nyheter

## — Hvorfor har vi ikke skaffet farmasøyt før?

Melhus, Skaun og Midtre Gauldal deler én farmasøyt og skjønner ikke hvorfor de ikke ansatte en tidligere.



## Rapport om kommunefarmasi i Norge

Else-Lydia Toverud og Helle Håkonsen fra Farmasøytisk institutt ved Universitetet i Oslo har i samarbeid med Norges Farmaceutiske Forening utarbeidet rapporten «Kommunefarmasi i Norge – En studie over hva farmasøyter bidrar med og hva de mener det er behov for farmasøytiske tjenester i kommunehelsetjenesten» i august.

## Ingen umiddelbar plan om krav til kommunefarmasøyt

Helse- og omsorgsdepartementet ser behov for farmasikompetanse i kommunene, men har ingen planer om krav til kommunefarmasøyt.



- Trondheim kommune var i 2009 først ute med å ansette farmasøyt og har nylig ansatt én til.
- Per 1. oktober 2019 er det til sammen ansatt 15 farmasøyter i kommunale heltidsstillinger.

# Arbeidsoppgaver

## Systemnivå

Generell rådgivning om håndtering og bruk av legemidler, herunder tilberedning, utblanding og administrasjon av legemidler

Legemiddelforbruksstatistikker

Deltakelse i anbudsprosesser

Kurs/undervisning – Opplæringsplaner og e-læringskurs

Prosjektdeltakelse

Legemiddelkomitéarbeid - prosedyrer/kvalitetsarbeid

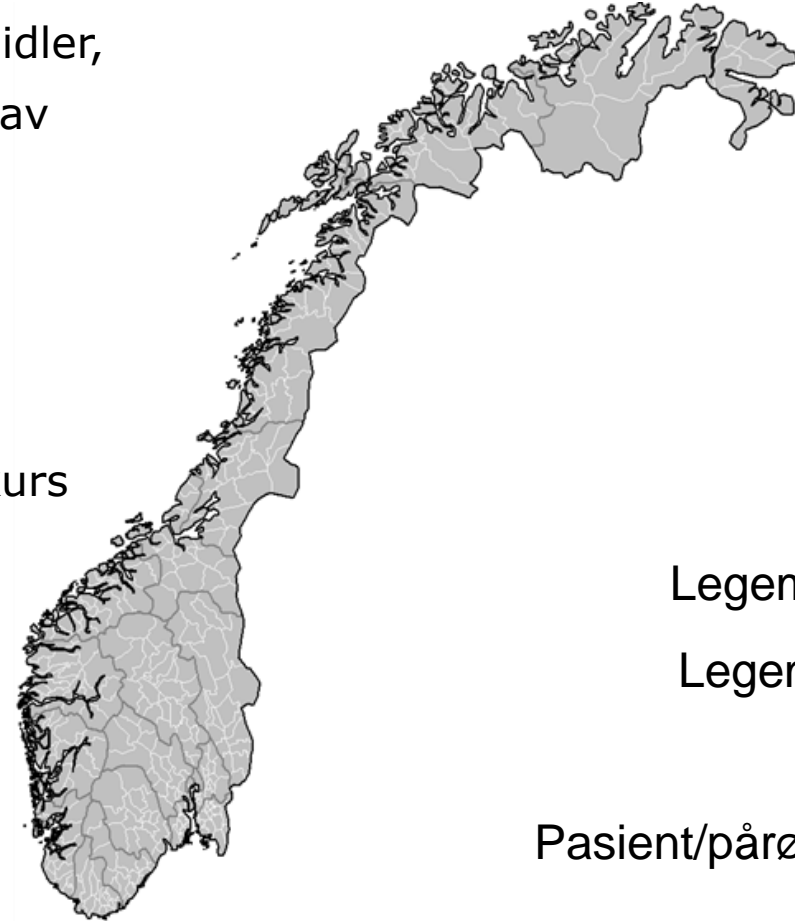
Oppfølging av forskrifter - revisjoner/tilsyn

Legemiddelberedskap

Innføring av velferdsteknologi



Kristiansand  
kommune



## Individnivå

Legemiddelsamstemming

Legemiddelgjennomgang

Legemiddelsamtale

Pasient/pårørende-undervisning

Multidose

# Faglig rådgiver for legemiddelhåndtering



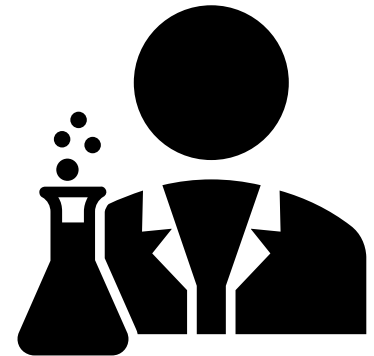
Kristiansand  
kommune

## §4 Virksomhetsleders ansvar

...Når virksomhetsleder ikke selv er lege eller provisorfarmasøyt, skal det utpekes en faglig rådgiver med slik utdanning.



**Lege**



**Provisorfarmasøyt**

# Legemiddelkomité

- Opplæringsplan
- Felles rutiner for alle tjenestene
- Dobbelkontroll



Kristiansand  
kommune



# Nytt kvalitetssystem

- Enkelt å finne frem
- Kort og logisk
- Levende dokument



Kristiansand  
kommune

Innhold Mer info

Legemidler - Forside Gyldig fra: 19.12.2019 Revisjon: 1.1  
Revisjonsfrist: 18.12.2022 ID: 2125

## Håndtering av legemidler

Opplæringsplan	Hensikt	Oppbevaring	Multidose
Legemiddel- gjennomgang LMG	Ansvar	Retur	Inngåelse av avtale
Tilberedning av antibiotika	Ordinering	Istandgjøring	Uønskede hendelser
Skjema OPPLÆRING	Bestilling og mottak	Utdeling	Definisjoner
NHI e-læring	Avtale: Hjelp til legemiddelhåndtering		
	Maler LEGEMIDDELLAGER		

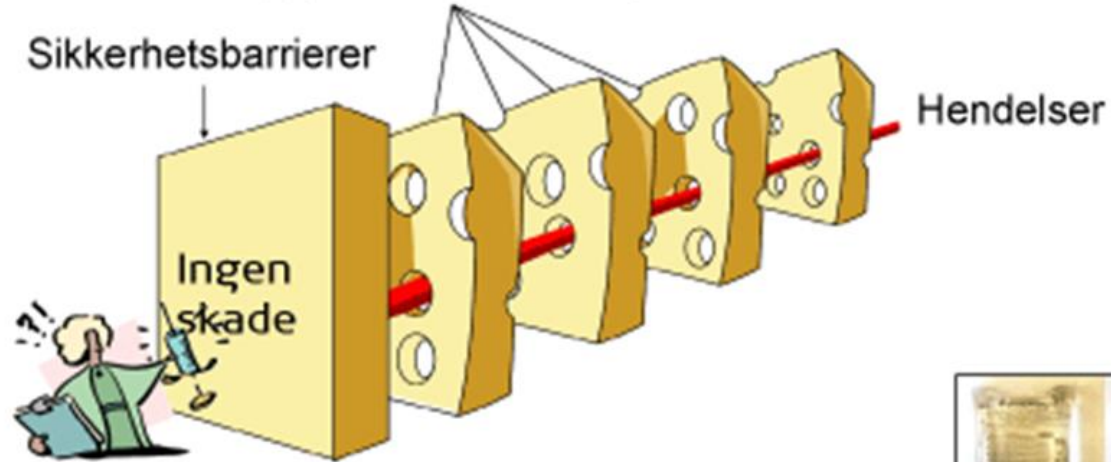
# Dobbeltkontroll...

- Hvorfor dobbeltkontrollerer vi?

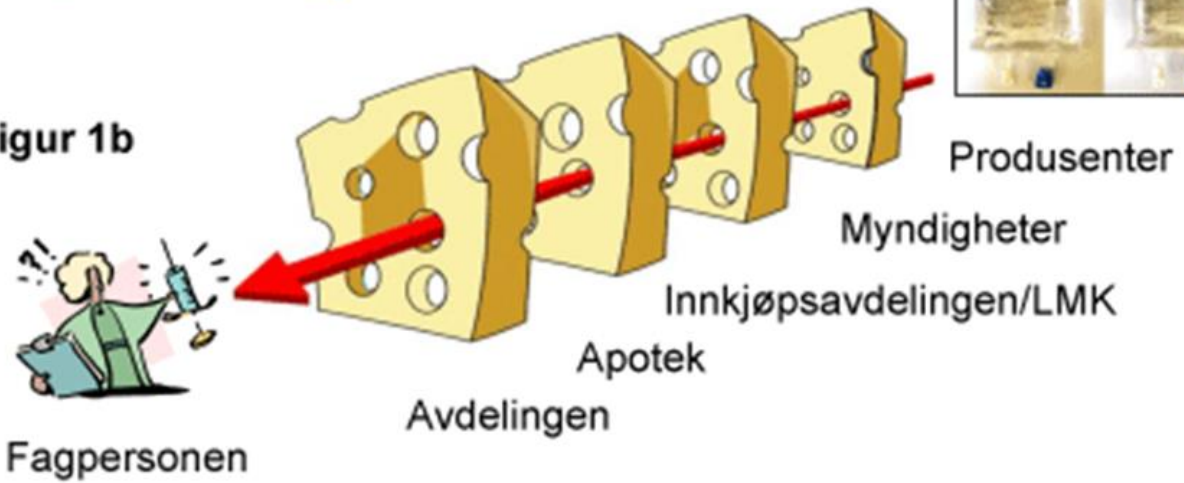
## Ethvert team gjør feil...

Figur 1a

Forebygging av latente og aktive feil



Figur 1b



Kilde: Tryg Patient og Dansk Selskab for Pasientsikkerhed



2 + 2



7 + 15

17 x 24

Et balltre og en ball koster til sammen 110 kr  
Balltreet koster 100 kr mer enn ballen  
Hvor mye koster ballen?

Eksempler lånt fra OUS – Sykehusapoteket

# Hva er en riktig dobbeltkontroll?

## §3k) Dobbeltkontroll:

To personer som **hver for seg og ved å signere**, manuelt eller elektronisk, **bekrefter at en oppgave er utført korrekt**, og i henhold til eventuelt fastsatt prosedyre.

En automatisert elektronisk kontroll kan benyttes dersom den er likeverdig med en manuell kontroll.

# Virker dobbeltkontroll?

SYSTEMATIC REVIEW



OPEN ACCESS

## Effectiveness of double checking to reduce medication administration errors: a systematic review

Alain K Koyama,<sup>1</sup> Claire-Sophie Sheridan Maddox,<sup>1</sup> Ling Li,<sup>1</sup>  
Tracev Bucknall,<sup>2,3</sup> Johanna I Westbrook<sup>1</sup>

Effectiveness of double checking to reduce medication administration errors: a systematic review  
*British Medical Journal, Koyama et al., 2019*

- Systematisk review: 13 studier
- 3 RCTer målte effekt av dobbeltkontroll
- Kun 1 studie viste signifikant effekt

Effectiveness of double checking to reduce medication administration errors: a systematic review  
*British Medical Journal, Koyama et al., 2019*

- Konklusjon: Vi vet ikke om dobbeltkontroll virker
- Høy tillit – utbredt praksis
- Hva må til for at det skal virke?





[https://www.youtube.com/watch?v=IGQmdoK\\_ZfY&feature=youtu.be&t=4](https://www.youtube.com/watch?v=IGQmdoK_ZfY&feature=youtu.be&t=4)

Dobbeltsjekker du bare at det er 79 tabletter igjen i denne pakken med Sobril?

Kan du se over denne dosetten? Må starte kuren med en gang, og det skal være 3 ganger daglig.

Kan du bare se at dette er 1 ml Morfin?

# RIKTIG KONTROLL – HVA MÅ TIL?

Læringsnotat fra  
Meldeordningen  
IS-2774

## Riktig dobbeltkontroll kan redusere antall legemiddelfeil

november 2018

**Manuell dobbeltkontroll kan bidra til færre legemiddelfeil hvis den utføres riktig og etter felles standarder. Kontrollen bør begrenses til legemidler og situasjoner der konsekvenser av feil er størst, og den bør brukes sammen med flere tiltak som kan bidra til sikker legemiddelhåndtering.**

### SVIKT I DOBBELTKONTROLL

Meldeordningen mottok i 2017 over 100 meldinger der svikt i dobbeltkontroll i legemiddelhåndtering medvirket til uønskede pasienthendelser. Disse hendelsene omhandlet:

- Feil legemiddel gitt
- Legemiddel gitt i feil styrke/mengde
- Legemiddel gitt til feil pasient
- Feil administrasjonsform

Hendelsene resulterte i forverret sykdomstilstand og/eller bivirkninger av legemidler. Flere beskrev reinnleggelser eller lengre sykehusopphold, overflytting til intensivavdeling eller behov for ekstra prøvetaking. I flere meldinger

### HENDELSENE – HVA GIKK GALT?

Vi presenterer her utdrag fra noen meldte hendelser som eksempler på ulike typer svikt av dobbeltkontroll.

### UFULLSTENDIG DOBBELTKONTROLL

Kontroll som ikke omfatter alle kritiske ledd i legemiddelhåndteringen, øker risikoen for at feil ikke avdekkes. I eksempelet under ble kun opptrukket mengde av legemidlet sjekket, og ikke pakning og forordning. Dermed ble det ikke avdekket at det var tatt mikstur istedenfor injeksjonsvæske. Miksturen ble så gitt intravenøst.



### IKKE KONTROLL MOT ORDINASJON

Sykepleier skal gi

smertestillende ( ). Hun ser

### KRAV OM DOBBELTKONTROLL

Legemiddelhåndteringsforskriften

definerer dobbeltkontroll slik:

"(...) når to personer, som hver for seg, og ved å signere manuelt eller elektronisk, bekrefter at en oppgave er utført korrekt, og i henhold til eventuelt fastsatt prosedyre" (1).

**Rundskriv til forskriften** anbefaler at dobbeltkontroll utføres i de trinnene av legemiddelhåndteringen der det er størst risiko for feil, og spesielt for legemidler der feil kan få alvorlige følger for pasienten (1).

**Hvordan dobbeltkontroll skal utføres** vil beskrives mer detaljert i prosedyrer på det enkelte sykehus. Det er for eksempel i prosedyren ved St Olavs hospital presisert at legemiddel, dose, administrasjonsmåte og eventuelt hastighet skal kontrolleres mot legens forordning i kurven. Det står også hvilke legemidler/ situasjoner som skal dobbeltkontrolleres (2).



# Anbudsprosess - Multidose



## Multidosefeil kunne gitt livstruende feil

Apotekene mener deres gode beredskap er det eneste som hindret alvorlige feil fra NMD førte til alvorlige tilfeller av feilmedisinering.

Norsk Medisinaldepot får dagbøter for multidosefeil

Høyres helsepolitiske talsmann om feilleveransene: – En skandale

Apotekleveransene svikket, måtte sykepleiere sjekke flere ganger daglig

Akutt innlagt etter mangel på multidosemedisin

Apotekene innkalte til hastemøte etter feil i tablettpakker

## Situasjonen er alvorlig

Apotekene har kalt inn NMD på

Apotek 1 krever at avtalen med Norsk Medisinaldepot heves

Kommunen slakter leverandør av medisiner

Alvorlige feil oppdaget i apotekleveranser – flere kommuner kan være berørt

Feilmedisinering og mangler bekymrer Stavanger-legger

Legemiddelverket: 7000 pasienter er omfattet av medisinsaken. Kan være livstruende.

Slår alarm etter alvorlig apotekfeil

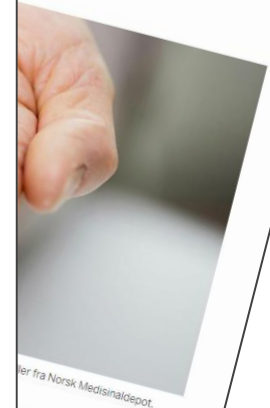
## Apotek 1 hudfletter NMD etter multidose-trøbbel

Administrerende direktør i Apotek 1, Øyvind Winther, kommer med kross kritikk av hvordan NMD har håndtert multidoseleveranser i kommuner. Apotek 1 tidligere har hatt som kunder. Foto: Øyvind Bosnes Engen

Steinar Madsen er med på å dosere og skal ikke skjule, sier han. FOTO: STATENS LEGEMIDDELVERK

SKAPTE OVERSKRIFTER: Multidose-trøbbelen har ikke gått upåaktet hen i media. Her er et knippe overskrifter fra nettstedene til NRK, Aftenposten, Bergens Tidende, Rogalands Avis, Stavanger Aftenblad, Adresseavisen og Fædrelandsvennen i mars.

get i



Kristiansand kommune

# «Utvikling gjennom kunnskap»



**Utviklingscenter for  
sykehjem og hjemmetjenester**

# Undervisning

## Basiskompetanse-undervisning

- Modulbasert undervisning
- Tilpasses etter enhetens behov og lagt inn i årsplan
- Forbedringsfokus



# Spørsmål?

Takk for meg!



# Kilder



Kristiansand  
kommune

<https://www.farmatid.no/artikler/hvorfor-har-vi-ikke-skaffet-farmasoyt>

<https://www.farmatid.no/artikler/kommunefarmasoyten-trondheim-far-kollega-jubileumsgave>

[https://www.farmaceutene.no/sites/default/files/atoms/files/rapport\\_kommunefarmasoyter\\_27.\\_september.pdf](https://www.farmaceutene.no/sites/default/files/atoms/files/rapport_kommunefarmasoyter_27._september.pdf)

[https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/legemiddelhandteringsforskriften-med-kommentarer/Legemiddelh%C3%A5ndteringsforskriften%20med%20kommentarer%20\(rev\)%20%E2%80%93%20Rundskriv.pdf/\\_/attachment/inline/7eeee6af-28e7-44fb-823a-4820c7ea6597:81191d21a0a9e3131cb80deff61f723499f3f65c/Legemiddelh%C3%A5ndteringsforskriften%20med%20kommentarer%20\(rev\)%20%E2%80%93%20Rundskriv.pdf](https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/legemiddelhandteringsforskriften-med-kommentarer/Legemiddelh%C3%A5ndteringsforskriften%20med%20kommentarer%20(rev)%20%E2%80%93%20Rundskriv.pdf/_/attachment/inline/7eeee6af-28e7-44fb-823a-4820c7ea6597:81191d21a0a9e3131cb80deff61f723499f3f65c/Legemiddelh%C3%A5ndteringsforskriften%20med%20kommentarer%20(rev)%20%E2%80%93%20Rundskriv.pdf) (Forskrift om legemiddelhandtering...)

[https://www.helsedirektoratet.no/produkter/\\_/attachment/inline/28661d3d-adf3-494b-acfb-745d2ce992a3:240ecbcd697af548932d5c81c790862b9d174b07/Riktig%20dobbeltkontroll%20kan%20redusere%20antall%20legemiddelfeil.pdf](https://www.helsedirektoratet.no/produkter/_/attachment/inline/28661d3d-adf3-494b-acfb-745d2ce992a3:240ecbcd697af548932d5c81c790862b9d174b07/Riktig%20dobbeltkontroll%20kan%20redusere%20antall%20legemiddelfeil.pdf) (Læringsnotat om dobbeltkontroll)

<https://qualitysafety.bmj.com/content/early/2019/08/07/bmjqs-2019-009552> (Review-artikkel om dobbeltkontroll)

<https://sykepleien.no/2019/03/flere-feil-oppdaget-i-multidoseruller>

<https://www.farmatid.no/artikler/multidosefeil-kunne-gitt-livstruende-feil>

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Xwv8pb/har-oppdaget-flere-feil-i-medisinleveranser-situasjonen-er-bekymringsfull>

<https://www.dagensmedisin.no/artikler/2019/03/07/hudfletter-nmd-etter-multidose-trobbel/>





Kristiansand  
kommune

Telefon 38 07 50 00  
[post@kristiansand.kommune.no](mailto:post@kristiansand.kommune.no)  
[Kristiansand.kommune.no](http://Kristiansand.kommune.no)